

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 21 sierpnia 2023 r.
(OR. en)

12373/23

COASI 154
ASIE 77
CFSP/PESC 1157
PE 97
WTO 126
COHOM 179
ECOFIN 826
MACAO 1

PISMO PRZEWODNIE

Od: Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)

Data otrzymania: 18 sierpnia 2023 r.

Do: Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej

Nr dok. Kom.: JOIN(2023) 29 final

Dotyczy: WSPÓLNE SPRAWOZDANIE DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY - Specjalny Region Administracyjny Makau: Sprawozdanie roczne za 2022 r.

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument JOIN(2023) 29 final.

Zał.: JOIN(2023) 29 final

WYSOKI PRZEDSTAWICIEL UNII
DO SPRAW ZAGRANICZNYCH I
POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA

Bruksela, dnia 18.8.2023 r.
JOIN(2023) 29 final

WSPÓLNE SPRAWOZDANIE DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Specjalny Region Administracyjny Makau

Sprawozdanie roczne za 2022 r.

WSPÓLNE SPRAWOZDANIE DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

SPECJALNY REGION ADMINISTRACYJNY MAKAU

SPRAWOZDANIE ROCZNE ZA 2022 R.

Streszczenie

Od czasu przekazania Makau Chińskiej Republice Ludowej, które miało miejsce w 1999 r., Unia Europejska i jej państwa członkowskie uważnie obserwują zmiany polityczne i gospodarcze zachodzące w Specjalnym Regionie Administracyjnym Makau w ramach zasady „jeden kraj, dwa systemy”. UE popiera tę zasadę i jej wdrożenie na mocy ustawy zasadniczej, które ma zapewnić, aby styl życia, praworządność i ochrona praw podstawowych i wolności w Makau pozostały niezmienione do roku 2049.

Niniejsze sprawozdanie roczne, które obejmuje rok 2022, sporządzono zgodnie ze zobowiązaniem podjętym wobec Parlamentu Europejskiego w 1999 r.

W 2022 r. proces włączenia Makau do krajowego planu rozwoju nabrał tempa. Rząd Makau przystąpił do zmiany ustawy o ochronie bezpieczeństwa narodowego, potencjalnie podważając tym samym polityczne i podstawowe wolności zapisane w ustawie zasadniczej. 15 grudnia zgromadzenie ustawodawcze jednogłośnie przyjęło projekt ustawy w pierwszym czytaniu.

W 2022 r. kontynuowano proces ograniczania wysokiego stopnia autonomii Makau oraz praw i wolności, które miały być chronione co najmniej do 2049 r.

Rok ten był naznaczony rygorystycznymi ograniczeniami związanymi z COVID-19 – społecznymi i dotyczącymi podróżowania – które odizolowały Makau od reszty świata. W lutym Makau złądziło ograniczenia w podróżowaniu nałożone na podróżnych z Chin kontynentalnych, aby umożliwić odbudowę gospodarki, która w dużej mierze opiera się na chińskiej turystyce.

W 2022 r., w ślad za procesem Alvina Chau, prezesa największego operatora pośredniczącego (ang. junket operator) kasyn¹, oraz w związku z przyjęciem nowej ustawy o grach hazardowych, nastąpiła drastyczna zmiana w środowisku gier hazardowych.

¹ W świecie kasyn „junket” oznacza program krótkiej podróży organizowanej przez operatora pośredniczącego w celu przyciągnięcia do Makau zamożnych graczy, głównie z Chin kontynentalnych.

Dywersyfikacja gospodarcza, integracja z obszarem metropolitalnym i rozwój Strefy Pogłębionej Współpracy Guangdong–Makau w Hengqin pozostały głównymi strategiami rozwoju pod kierunkiem rządu centralnego w Pekinie.

W pierwszych trzech kwartałach 2022 r. nastąpił spadek PKB Makau o 27,8 %, do poziomu 130,3 mld pataca (MOP) (15,6 mld EUR), czyli do wartości o 61 % niższej niż w 2019 r. (przed pandemią). Sytuacja na rynku pracy była dobra, a rząd nadal wprowadzał środki wsparcia dla ludności i przedsiębiorstw w związku z COVID-19.

Ograniczenia w podróżowaniu związane z pandemią COVID-19, w tym dwutygodniowa kwarantanna hotelowa, nadal uniemożliwiały urzędnikom z Biura UE wizytę w Makau lub organizowanie tam wydarzeń, utrudniając tym samym ich pracę i ograniczając ich kontakty z urzędnikami państwowymi, społeczeństwem obywatelskim, przedsiębiorstwami i innymi zainteresowanymi stronami. Ograniczenia związane z podróżą utrudniły również dostęp konsularny państw członkowskich UE do obywateli UE w Makau oraz dostęp konsularny do obywateli Portugalii w Hongkongu.

I. Zmiany polityczne, prawne i społeczne

Od czasu wykluczenia przed wyborami do zgromadzenia ustawodawczego w 2021 r. 21 kandydatów z udziału w tych wyborach opozycja nie jest już reprezentowana w zgromadzeniu. W opublikowanym sprawozdaniu z działalności zgromadzenia jego przewodniczący stwierdził jednak, że skuteczność tego organu „znacznie wzrosła”.

W grudniu Makau wybrało – spośród 15 kandydatów – 12 delegatów do Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych (OPZL). Dziewięciu z wybranych delegatów, w tym przewodniczący zgromadzenia, było poprzednio członkami OPZL.

Stowarzyszenie Prawników Makau wybrało na swojego przewodniczącego Vonga Hin Fai, członka zgromadzenia ustawodawczego i Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych.

Biuro Gospodarcze i Kulturalne Tajpej w Makau nadal prowadziło działalność. W październiku tajwański minister z Rady ds. Chin Kontynentalnych potwierdził, że Makau przyznało trzem przedstawicielom Tajwanu w Specjalnym Regionie Administracyjnym przedłużenie wiz po dyplomatycznym sporze związanym z żądaniem Makau, aby podpisali oni „zobowiązanie dotyczące zasady jednych Chin”, w którym uznaje się Tajwan za

część Chin.- Makau nadal prowadzi Biuro Gospodarcze i Kulturalne na Tajwanie.

10 kwietnia 2022 r. **forum współpracy gospodarczej i handlowej między Chinami a państwami portugalskojęzycznymi (forum Makau)** zorganizowało nadzwyczajną konferencję ministerialną w sprawie współpracy gospodarczej i handlowej między Chinami a państwami portugalskojęzycznymi. Premier Chin Li Keqiang wygłosił przez internet przemówienie inauguracyjne, w którym wezwał do wzmocnienia współpracy między Chinami a państwami portugalskojęzycznymi oraz ustanowił w Makau centrum komunikacji ds. zapobiegania epidemiom.

Skutki strategii związanych z COVID-19

Makau wdrożyło „**dynamiczną strategię zero COVID**” Chin kontynentalnych. W styczniu, po stwierdzeniu trzech przypadków zakażenia wśród podróżnych, Makau wprowadziło dwutygodniowy zakaz przylotów pasażerskich spoza Chin kontynentalnych. 1 września Makau ponownie otworzyło swoje granice dla świata zewnętrznego, umożliwiając obywatelom 41 krajów wjazd na terytorium Makau bez uprzedniej zgody organów ds. zdrowia. Podróżnych spoza Chin kontynentalnych nadal obowiązywała kwarantanna hotelowa. Długość kwarantanny stopniowo skracano z 21 dni na początku roku do 5 dni pod koniec roku. W okresie od 11 do 23 lipca wprowadzono ścisły lockdown. Na różnych etapach lokalnych ognisk epidemii rząd nakazał mieszkańcom wykonanie kilku rund testów PCR i szybkich testów antygenowych. Kampania badań była ukierunkowana na konkretnych cudzoziemców, w szczególności Filipińczyków, którzy są często zatrudniani jako pracownicy domowi².

Dostęp konsularny dla dyplomatów w Hongkongu akredytowanych w Makau był niemożliwy ze względu na surowe wymogi kwarantanny.

Według danych Urzędu ds. Statystyk i Spisu Powszechnego³ w 2022 r. liczba ludności spadła do 672 800 mieszkańców. Zmniejszyła się zarówno liczba pracowników niebędących rezydentami, jak i liczba obywateli Unii mieszkających w Makau.

Zmiany legislacyjne

² <https://www.thestandard.com.hk/breaking-news/section/3/192590/Macau%E2%80%99s-Covid-zero-plan-now-targets-city%E2%80%99s-Filipino-workers>.

³ <https://www.dsec.gov.mo/ts/#!/step2/KeyIndicator/en-US/240>.

W 2022 r. wprowadzono dwie **główne zmiany legislacyjne**. Pierwsza z nich dotyczyła znowelizowanej ustawy o grach hazardowych⁴, która ma na celu zwiększenie kontroli władz nad działalnością kasyn, a w szczególności nad operatorami pośredniczącymi. Drugą zmianą była nowelizacja ustawy o bezpieczeństwie narodowym, nad którą prace były wciąż w toku pod koniec roku. Projekt przyjęty w pierwszym czytaniu w grudniu wskazywał, że ustawa będzie bardziej restrykcyjna i dostosowana do ustawy o bezpieczeństwie narodowym Hongkongu⁵.

Głośny proces potentata gier hazardowych Alvina Chau, który prowadził sale VIP w kasynach, dał wyraz determinacji władz do wzmocnienia kontroli nad sektorem gier hazardowych. Sąd uznał Chau winnym 162 zarzutów, w tym umożliwiania nielegalnych gier hazardowych i oszustw, i skazał go w styczniu 2023 r. na 18 lat więzienia. Drugi co do wielkości operator pośredniczący, Levo Chan, był również ścigany za oszustwo, pranie pieniędzy i prowadzenie organizacji przestępczej⁶. Oczekuje się, że w kontekście walki Chin z korupcją i praniem pieniędzy gospodarka Makau stanie się mniej zależna od działalności związanej z grami hazardowymi.

W swoim listopadowym orędziu na temat strategii politycznej premier Ho Iat Seng nadał priorytet kwestiom społecznym, cytując przemówienie sekretarza generalnego Xi Jinpinga z 1 lipca z okazji 100. rocznicy założenia Komunistycznej Partii Chin. Ogłosił, że rząd przystąpi do realizacji piątego etapu wielkoskalowego publicznego systemu telewizji przemysłowej znanego jako „Sky Eye”. Członkowie społeczeństwa obywatelskiego i prodemokratyczni politycy wyrazili obawy dotyczące potencjalnych skutków tego systemu dla prywatności oraz wykorzystania technologii rozpoznawania twarzy. W lipcu obawy te wyraził także Komitet Praw Człowieka ONZ⁷.

Premier Ho wspomniał również w orędziu politycznym o planach zreformowania w 2023 r. systemu wyborczego zgromadzenia ustawodawczego w celu wdrożenia zasady „patrioci rządem Makau”.

Premier zapowiedział również przyjęcie **ustawy o związkach zawodowych**. Chociaż prawo do tworzenia związków zawodowych zapisano w ustawie zasadniczej, Makau nie miało ustawy regulującej ich zakładanie. W styczniu 2023 r. zgromadzenie ustawodawcze przyjęło projekt tej ustawy w pierwszym czytaniu. Społeczeństwo obywatelskie wyraziło zaniepokojenie faktem, że

⁴ <https://www.al.gov.mo/pt/law/year/507>.

⁵ <https://www.al.gov.mo/pt/law/lawcase/553>.

⁶ <https://www.thestandard.com.hk/section-news/section/11/249158/18-years-in-jail-for-junket-king>

⁷ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/SessionDetails1.aspx?SessionID=2572&Lang=en

w przepisach nie ujęto prawa do strajku i nie przewidziano rokowań zbiorowych.

Bezpieczeństwo narodowe

Rząd zwiększył nacisk na bezpieczeństwo narodowe. 15 grudnia zgromadzenie ustawodawcze przyjęło w pierwszym czytaniu ustawę zatytułowaną „**zmiana ustawy nr 2/2009 – ustawa o ochronie bezpieczeństwa narodowego**”⁸. W ustawie tej, przyjętej po raz pierwszy w 2009 r., zakazuje się zdrady, secesji, działań wywrotowych przeciwko centralnemu rządowi Chińskiej Republiki Ludowej, podburzania, kradzieży tajemnic państwowych, działalności zagranicznych organizacji politycznych zagrażających bezpieczeństwu narodowemu w Makau oraz organizacji politycznych w Makau będących w zмовie z zagranicznymi organizacjami politycznymi zagrażającej bezpieczeństwu narodowemu.

Przy inauguracji konsultacji w sierpniu sekretarz ds. bezpieczeństwa oświadczył, że zmiana umożliwi ochronę prawną bezpieczeństwa narodowego w takim samym stopniu, jak ustawy Chin kontynentalnych i Hongkongu. W dokumencie konsultacyjnym stwierdzono, że w odniesieniu do obrony bezpieczeństwa narodowego istnieje tylko odpowiedzialność „jednego kraju” bez rozróżnienia „dwóch systemów”.

W zmienionej ustawie rozszerza się zakres przestępstw. Przestępstwo secesji obejmuje teraz działania „bez użycia przemocy” zamiast tylko „aktów przemocy i innych poważnych nielegalnych działań”. Cel działań wywrotowych obejmuje teraz cały reżim państwowy. Kradzież tajemnic państwowych może podlegać surowszej karze, jeśli informacje zagrażają interesom państwa dotyczącym niepodległości, jedności i bezpieczeństwa. Zakres zarzutu zмовy rozszerzono o zмовę z dowolnymi organizacjami, stowarzyszeniami i osobami fizycznymi spoza Makau. W zmienionej ustawie ustanowiono nowe przestępstwa, takie jak „podżeganie do buntu lub jego wspieranie”, które są ukierunkowane na wypowiedzi w sferze prywatnej. W ramach określonych w ustawie „środków ostrożności” zezwala się na przechwytywanie komunikacji osobistej i nakładanie tymczasowych zakazów opuszczania kraju na osoby, które „wykazują skłonność do popełnienia przestępstwa mogącego zagrozić bezpieczeństwu narodowemu”. Wykracza to poza przepisy zawarte w hongkońskiej ustawie o bezpieczeństwie narodowym.

Stowarzyszenie Prawników Makau i Stowarzyszenie Partii Synergii Makau poinformowały, że sformułowanie uwag w odniesieniu do konkretnych klauzul

⁸ <https://www.al.gov.mo/pt/law/lawcase/553>

dotyczących zmian nie było możliwe, ponieważ dokument konsultacyjny nie zawiera wykazu tych klauzul. **Stowarzyszenie Dziennikarzy Makau** wyraziło zaniepokojenie faktem, że zakres poszczególnych przestępstw rozszerzono bez wskazania jasnych definicji prawnych. Stowarzyszenie zwróciło uwagę, że przestępstwo działań wywrotowych może być wykorzystywane jako środek do ograniczania wolności wypowiedzi i zwróciło się do rządu o wydanie wytycznych.

Prawa, wolności i równość szans

W lipcu, w okresowym przeglądzie Makau w ramach **Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych**, **Komitet Praw Człowieka ONZ** wyraził zaniepokojenie zakazem pokojowych zgromadzeń, brakiem ochrony praw migrantów oraz kryteriami kwalifikowalności do zgromadzenia ustawodawczego⁹.

Komitet zauważył, że wydaje się, iż organy wymiaru sprawiedliwości w Makau błędnie zinterpretowały pakt i wprowadziły zbyt szeroko zakrojone ograniczenia prawa do wolności wypowiedzi i udziału w sprawach publicznych. Komitet wezwał Makau do zintensyfikowania działań mających na celu podniesienie świadomości wśród sędziów, prokuratorów, przedstawicieli zawodów prawniczych i ogółu społeczeństwa na temat praw określonych w pakcie oraz ich stosowania na podstawie prawa lokalnego.

Wolność zgromadzeń była nadal zagrożona. W latach 2020 i 2021 władze odrzuciły wniosek Unii Rozwoju Demokratycznego o zorganizowanie 4 czerwca czuwania przy świecach upamiętniającego rocznicę masakry na placu Tiananmen w 1989 r., jako powód podając w 2020 r. COVID-19, a w 2021 r. – możliwość „nadszarpnięcia reputacji rządu centralnego”. W 2022 r. Unia Rozwoju Demokratycznego postanowiła nie ubiegać się o zezwolenie na zorganizowanie czuwania przy świecach 4 czerwca, obawiając się zwiększonego ryzyka aresztowania uczestników.

Wolność zrzeszania się. Rząd rozpoczął procedurę przyjmowania ustawy o związkach zawodowych, która nie obejmuje jednak prawa do strajku ani do rokowań zbiorowych. 12 czerwca opublikowano sprawozdanie z 45-dniowych konsultacji, które odbyły się w 2021 r.¹⁰ Zauważono w nim, że w niektórych opiniach podkreślano brak prawa do strajku w proponowanej ustawie. W odpowiedzi rząd stwierdził, że w ramach ustawy wprowadzi się „zupełnie

⁹ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2FCO%2F2&Lang=en

¹⁰ <https://www.gov.mo/pt/consulta-de-politicas/consulta-publica-sobre-a-lei-sindical/>

nowy” system, który pracodawcy i pracownicy powinni przyjmować „stopniowo”.

Wolność prasy nadal znajdowała się pod presją, gdyż wcześniej głośno wyrażające opinie stowarzyszenie dziennikarzy – Stowarzyszenie Prasy Portugalskiej i Angielskiej w Makau – wybrało nowy zarząd, który zobowiązał się do współpracy z rządem i uzyskania wyższego finansowania z Rządowego Biura Informacji.

Powodem do obaw były kwestie związane z **prywatnością** i ochroną danych. W kontekście walki z COVID-19 władze wprowadziły system aplikacji śledzących obejmujący instalację oprogramowania do geolokalizacji i gromadzenie danych osobowych.

W zmienionym **systemie prawnym regulującym przechwytywanie i ochronę łączności** upoważnia się policję do przechwytywania telekomunikacji w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstw, takich jak terroryzm, przestępstwa zagrażające bezpieczeństwu narodowemu lub cyberprzestępczość. W określonych okolicznościach policja ma prawo zażądać od operatorów telekomunikacyjnych danych telekomunikacyjnych bez uprzedniej zgody sędziego. Od sierpnia 2023 r. operatorzy telekomunikacyjni będą karani, jeśli nie dostarczą danych na żądanie agencji rządowych.

W Makau przebywa około 23 543 **pracowników domowych niebędących rezydentami**, z których większość to kobiety pochodzące z Filipin, Wietnamu, Indonezji, Mjanmy/Birmy i Nepalu. W 2022 r. ograniczenia w podróżowaniu związane z pandemią uniemożliwiły im powrót do rodzin za granicą. Według związków zawodowych pracowników domowych zdarzały się przypadki niewypłacania wynagrodzeń tym pracownikom oraz przypadki utraty przez nich zatrudnienia z powodu obawy przed zarażeniem. Pracodawcy nie byli zobowiązani do zawierania umów ubezpieczenia zdrowotnego na rzecz pracowników domowych. Nadal nie określono standardowej umowy ani minimalnego dochodu, ponieważ ustawa o minimalnym wynagrodzeniu pracowników nie ma zastosowania do pracowników domowych będących cudzoziemcami. Agencje pośrednictwa pracy nadal pobierały od pracowników domowych wysokie opłaty, często stanowiące równowartość dwumiesięcznego wynagrodzenia.

Zdarzały się przypadki **dyskryminacji mniejszości etnicznych**. 21 lipca rząd nakazał wszystkim obywatelom Filipin, w tym rezydentom Makau, poddanie się analizom kwasów nukleinowych w ciągu trzech kolejnych dni – 22–24 lipca – w ramach walki z COVID-19.- Rząd zniósł ten środek po zgłoszeniu przez Postępowy Związek Zawodowy Pracowników Domowych obaw dotyczących

dyskryminacji. Była to druga runda testów przeprowadzonych według narodowości w 2022 r. po podobnym poleceniu skierowanym w czerwcu do obywateli Mjanmy/Birmy.

Departament Stanu USA umieścił Makau na poziomie „Tier 3” w swoim wykazie dotyczącym **handlu ludźmi**, twierdząc, że „rząd trzeci rok z rzędu nie zapewnił usług wsparcia żadnym ofiarom ani nie wszczął żadnych postępowań w sprawie handlu ludźmi”¹¹.

Nie było dialogu społecznego ze **społecznością LGBTIQ+**, a małżeństwa osób tej samej płci nie są uznawane. W rezultacie członkowie społeczności LGBTIQ+ nie mają takich samych praw jak inne osoby, mianowicie w dziedzinie prawa rodzicielskiego i prawa spadkowego. Osobom transpłciowym nie wolno zmienić swojej płci w dowodzie tożsamości.

Pracownicy medyczni nadal nie posiadali wystarczających informacji na temat potrzeb pacjentów LGBTIQ+. Organizacja „Rainbow of Macau” wezwała rząd do wprowadzenia wyspecjalizowanych usług zdrowotnych i przydzielenia personelu medycznego w celu zapewnienia odpowiednich porad, diagnozy i leczenia dysforii płciowej.

II. Zmiany gospodarcze

W pierwszych trzech kwartałach 2022 r. nastąpił spadek PKB Makau o 27,8 % w ujęciu rok do roku¹², do poziomu 130,3 mld MOP (15,6 mld EUR)¹³. Był to wynik o 61 % niższy niż w 2019 r. (330 mld MOP/39,6 mld EUR), **co wskazuje na to, jak silnie** ograniczenia związane z pandemią uderzyły w gospodarkę Makau.

W październiku MFW prognozował, że gospodarka Makau skurczy się w 2022 r. o 22,4 % w porównaniu z prognozowaną w kwietniu stopą wzrostu na poziomie 15,5 %¹⁴. W 2021 r. PKB Makau wzrósł o 18 % (po tym jak w 2020 r. spadł o 56,3 %).

Niska liczba **przyjazdów turystycznych** miała znaczący wpływ na gospodarkę. W 2022 r. miasto odwiedziło 5,7 mln turystów, co stanowi mniej niż 15 %

¹¹ <https://www.state.gov/reports/2022-trafficking-in-persons-report/macau/>

¹² Źródło: Urząd ds. Statystyk i Spisu Powszechnego, rząd Specjalnego Regionu Administracyjnego Makau, dostępne na stronie internetowej: <https://www.dsec.gov.mo/en-US/>.

¹³Przeliczone na EUR na podstawie kursu wymiany walut z grudnia 2021 r. według InforEuro.

¹⁴„Recovery During a Pandemic: health concerns, supply disruptions, and price pressures” [„Odbudowa w czasie pandemii: kwestie zdrowotne, zakłócenia dostaw i presja cenowa”], październik 2021 r., <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2021/10/12/world-economic-outlook-october-2021>.

liczby turystów w tym samym okresie w 2019 r. (39,4 mln). Eksport usług w zakresie gier hazardowych¹⁵ stanowił wcześniej około połowy PKB Makau. Ze względu na załamanie turystyki w pierwszych trzech kwartałach 2022 r. eksport ten wyniósł jednak jedynie 24,8 mld MOP (3,0 mld EUR) – co odpowiada spadkowi o 54,5 % rok do roku lub 13,7 % jego wartości w tym samym okresie w 2019 r. (181 mld MOP/21,7 mld EUR). Średni stopień wykorzystania hoteli w ciągu roku wyniósł 38,5 % w porównaniu z 50 % w 2021 r. i 91 % w 2019 r.

Sytuacja na **rynku pracy** w trudnej sytuacji gospodarczej była dobra: na koniec roku stopa bezrobocia wynosiła 3,5 % w porównaniu z 1,7 % przed pandemią.

Inflacja pozostała na niskim poziomie, a średni złożony wskaźnik cen konsumpcyjnych wzrósł o 1,0 %.

Obniżony poziom działalności gospodarczej doprowadził do **niższych dochodów budżetowych** przy jednoczesnym wzroście wydatków publicznych. Aby finansować wydatki, rząd musiał korzystać z rezerw budżetowych. Rezerwy kapitałowe zmniejszyły się w listopadzie do 563 mld MOP (67,5 mld EUR), co oznacza spadek o 12,2 % rok do roku. Są one jednak nadal wystarczające do pokrycia sześciu lat wydatków publicznych szacowanych na poziomie z 2022 r.

W 2021 r. wartość inwestycji zagranicznych wyniosła 334 mld MOP (40,0 mld EUR) w porównaniu z 297 mld MOP (35,6 mld EUR) w 2020 r. Największym źródłem inwestycji był Hongkong, z którego pochodziło 49 % inwestycji, a następnie Chiny kontynentalne odpowiadające za 34 % inwestycji (z wyłączeniem inwestycji z centrów offshore).

Polityka gospodarcza

W swoim corocznym orędziu politycznym premier przedstawił politykę gospodarczą, która ma zostać wdrożona w 2023 r. Na froncie gospodarczym do priorytetów należy przyspieszenie odbudowy gospodarczej, a także ożywienie sektora turystyki i gier hazardowych, zwiększenie inwestycji w infrastrukturę i budownictwo mieszkaniowe oraz kontynuacja strategii dywersyfikacji gospodarczej.

Zgodnie z chińskim 14. planem pięcioletnim na lata 2021–2025 premier podkreślił potrzebę dalszego włączenia Makau w zakres polityki krajowej, w szczególności polityki dotyczącej strefy Hengqin i obszaru metropolitalnego.

¹⁵ Eksport usług w zakresie gier hazardowych mierzy się jako wydatki niezydentów na gry hazardowe.

Zapowiedział przyspieszenie budowy infrastruktury, w tym nowych obszarów rozwoju, połączeń kolejowych i drogowych, budownictwa mieszkaniowego, projektów recyklingu i odwadniania.

Wspieranie gospodarki, która ucierpiała w wyniku ograniczeń związanych z pandemią, pozostało jednym z najważniejszych priorytetów. Rząd przedłużył obowiązywanie wielu środków wsparcia finansowego związanych z COVID-19 dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw (w tym ulg podatkowych i różnych zwolnień z opłat dla osób i przedsiębiorstw oraz subsydiowanego programu szkoleń).

Rezydenci nadal korzystali z wprowadzonego w 2008 r. programu uczestnictwa w majątku mającego na celu dzielenie się z nimi korzyściami z rozwoju gospodarczego. Rezydenci posiadający prawo pobytu stałego otrzymali 10 000 MOP (1 199 EUR), a mieszkańcy niemający prawa pobytu stałego otrzymali 6 000 MOP (719 EUR). Premier zapowiedział w swoim orędziu politycznym, że rezydenci otrzymają taką samą kwotę w 2023 r., a także wyjątkowe subsydlum konsumpcyjne w wysokości 10 000 MOP w dodatkowym roku. W orędziu politycznym zapowiedziano również program subsydiowania zatrudnienia tymczasowego skierowany do pracodawców zatrudniających bezrobotnych lokalnych mieszkańców. Pracownicy domowi będący migrantami nie są objęci programem uczestnictwa w majątku.

W czerwcu 2022 r. zgromadzenie ustawodawcze przyjęło **zmienioną ustawę o grach hazardowych**, zaostrzając tym samym zasady działalności kasyn. W zmienionej ustawie upoważnia się premiera do rozwiązania umowy koncesji kasyna ze względu na zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego. Ustanawia się w niej również nowe cele polityczne dotyczące zapobiegania nielegalnym transgranicznym przepływom kapitału i zwalczania prania pieniędzy w związku z działalnością w dziedzinie gier hazardowych, odpowiadając w ten sposób na obawy rządu centralnego. Ustawa wspiera również dywersyfikację gospodarczą, ponieważ podmioty prowadzące działalność w zakresie gier hazardowych zobowiązane są do przedstawienia planów inwestycyjnych, które mają na celu dywersyfikację gospodarki. W zmienionej ustawie skrócono o połowę – do 10 lat – okres obowiązywania koncesji kasyn; określono górny limit liczby stołów i elektronicznych automatów do gier; oraz zakazano subkoncesji. Koncesjonariusze kasyn muszą co trzy lata poddawać się ocenie funkcjonowania. W ustawie podniesiono podatek od gier hazardowych o 1 % (do 40 %) i wprowadzono minimalną składkę roczną. Minimalny kapitał zakładowy, jaki mają posiadać dyrektorzy zarządzający kasyn (osoby te muszą mieć prawo stałego pobytu w Makau), zwiększono z 10 % do 15 %.

W zmienionej ustawie zaostrzono przepisy odnoszące się do **działań promocyjnych dotyczących gier hazardowych**. Przedsiębiorstwa prowadzące działalność promocyjną mogą świadczyć usługi na rzecz tylko jednego koncesjonariusza kasyna, a porozumienia o podziale dochodów między tymi przedsiębiorstwami a kasynami nie są już dozwolone.- Zgromadzenie ustawodawcze kierowało się podobnym zamiarem przy przyjmowaniu w grudniu „przepisów dotyczących prowadzenia gier losowych”. Według rządowych szacunków ustawa ta, zwana również „ustawą o operatorach pośredniczących” (ang. *Junket Law*), spowodowała znaczny spadek działalności operatorów pośredniczących – o około 80 %.

Koncesje na gry hazardowe wygasły z końcem 2022 r. Rząd ogłosił przetarg publiczny w celu przyznania nowych umów koncesji zgodnie ze zmienioną ustawą o grach hazardowych. Nowe koncesje zaczęły obowiązywać w styczniu 2023 r. na okres 10 lat. Sześć podmiotów prowadzących działalność w zakresie gier hazardowych zachowało swoje koncesje. Siódmy oferent, jednostka międzynarodowego konglomeratu gier hazardowych Genting Malaysia, nie przeszedł procedury przetargowej. Każdy z tych podmiotów zobowiązany był do przedstawienia planu inwestycyjnego na szacowaną łączną kwotę 120 mld MOP (14,4 mld EUR), obejmującego m.in. promocję działalności niezwiązanej z grami hazardowymi, zgodnie ze strategią dywersyfikacji.

Celem **strategii dywersyfikacji gospodarczej** jest rozwój sektorów, takich jak turystyka niezwiązana z grami hazardowymi, konwencje i wystawy, zdrowie (w tym tradycyjna medycyna chińska), usługi finansowe oraz nauka i technologia. Pomimo spadku w ostatnich latach sektor gier hazardowych nadal generował PKB na poziomie odpowiadającym około połowie PKB Makau sprzed pandemii COVID-19. W swoim orędziu politycznym premier Ho Iat Seng zobowiązał się do zwiększenia wkładu sektorów niezwiązanych z grami hazardowymi do 60 % PKB.

Jeżeli chodzi o **usługi finansowe**, władze dążą do rozwoju lokalnego rynku obligacji (w tym obligacji ekologicznych i notowań obligacji instytucji i przedsiębiorstw z Chin kontynentalnych), zarządzania majątkiem i leasingu finansowego, bankowości inwestycyjnej oraz transgranicznych rozliczeń w renminbi. Rząd reformuje w tym celu ramy prawne lokalnego systemu finansowego oraz rozwija infrastrukturę rynku finansowego Makau. Zgromadzenie ustawodawcze przyjęło nowe prawo powiernicze, aby zapewnić instytucjom publicznym i finansowym modele w zakresie przenoszenia własności, planowania majątkowego oraz zróżnicowane rozwiązania finansowe i ubezpieczeniowe. Do grudnia 2022 r. wyemitowano 13 dłużnych papierów wartościowych przechowywanych w centralnym depozycie papierów

wartościowych Makau, głównie banków i podmiotów rządowych z Chin kontynentalnych.

Według przedstawicieli platformy Makau służącej do notowania obligacji i obrotu nimi – Chongwa (Macao) Financial Assets Transaction, S.A. (MOX) – od czasu uruchomienia platformy w 2018 r. łączna wartość notowanych na niej obligacji wyniosła 350 mld MOP (41,9 mld EUR). W marcu 2022 r. MOX i luksemburska giełda papierów wartościowych podpisały umowę o współpracy w następstwie protokołu ustaleń podpisanego w styczniu 2020 r. Umowa ma przede wszystkim na celu zwiększenie widoczności papierów wartościowych notowanych na MOX wśród międzynarodowych inwestorów.

Integracja gospodarcza z Chinami kontynentalnymi

W związku ze zniesieniem do końca roku większości ograniczeń związanych z pandemią Makau dążyło do odzyskania swojej pozycji jako ośrodka turystycznego i rekreacyjnego oraz rozwijania się jako centrum biznesu i usług finansowych, realizowanych w szczególności między Chinami kontynentalnymi i krajami portugalskojęzycznymi.

We wrześniu 2022 r. Makau i prowincja Guangdong uzgodniły zacieśnienie współpracy w dziedzinie nadzoru nad wyrobami medycznymi, zabezpieczeniem społecznym i usługami administracji rządowej, kształceniem i innowacjami.

Strefa Pogłębionej Współpracy Guangdong–Makau to terytorium o powierzchni około 100 kilometrów kwadratowych położone w Hengqin w Chinach kontynentalnych i administrowane wspólnie przez Guangdong i Makau¹⁶. Jej celem jest umożliwienie dywersyfikacji gospodarczej Makau oraz pogłębienie integracji gospodarczej i prawnej z Chinami kontynentalnymi, zgodnie z przedstawionymi powyżej priorytetami 14. chińskiego planu pięcioletniego.

Integracja Makau z Chinami kontynentalnymi uległa znacznemu przyspieszeniu w grudniu, kiedy rząd centralny ogłosił, że pojazdy z Makau, niewykorzystywane do celów komercyjnych, będą mogły od 1 stycznia 2023 r. wjeżdżać do prowincji Guangdong w ramach polityki dotyczącej odbywania podróży w kierunku północnym przez pojazdy z Makau.

III. Stosunki między Makau a Chinami kontynentalnymi

¹⁶ Strefa współpracy w Hengqin znajduje się na południowym krańcu kontynentalnego chińskiego miasta Zhuhai. Strefę od Makau dzieli jedynie pas wody, przez który przebiega most łączący oba obszary.

Po 20. Zjeździe Komunistycznej Partii Chin, który odbył się w październiku, premier Ho Iat Seng zwrócił się do poszczególnych sektorów społeczeństwa lokalnego o przestudiowanie „ducha 20. Zjazdu Krajowego”¹⁷.

W 2022 r. premier Ho spotkał się z prezydentem Xi Jinpingiem dwukrotnie: przy okazji obchodów 25. rocznicy przekazania Hongkongu Chinom oraz z okazji wizyty służbowej w Pekinie.

W 2022 r. miały miejsce znaczące zmiany personalne. W marcu rząd centralny mianował Fu Ziyinga, byłego dyrektora biura łącznikowego rządu centralnego Chińskiej Republiki Ludowej, doradcą ds. bezpieczeństwa narodowego przy Komitecie ds. Ochrony Bezpieczeństwa Narodowego w Makau. W maju byłego wicegubernatora prowincji Fujian i zastępcę dyrektora biura łącznikowego, Zhenga Xincongą, mianowano szefem biura łącznikowego i doradcą ds. bezpieczeństwa narodowego.

IV. Stosunki dwustronne i współpraca między UE a Makau w 2022 r.

Umowa o handlu i współpracy między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Makau z 1992 r. miała na celu dalsze wzmocnienie stosunków między UE a Makau. Obejmuje ona współpracę w dziedzinie handlu, gospodarki, nauki i technologii.

Wspólny Komitet UE–Makau jest platformą dialogu między Makau a UE w wielu dziedzinach. W 2019 r. odbyło się 23. **posiedzenie Wspólnego Komitetu UE–Makau**, ale mimo wniosków ze strony UE nie odbyły się kolejne.

W pierwszych 11 miesiącach 2022 r. **UE wyprzedziła Chiny kontynentalne i stała się największym partnerem handlowym Makau w zakresie towarów**, odpowiadając za 30 % całkowitej wymiany handlowej Specjalnego Regionu Administracyjnego w tym okresie. Handel dwustronny między UE a Makau obejmuje prawie wyłącznie (w ponad 95 %) wywóz do UE, a około 33 % przywozu do Makau pochodzi z Unii.

Według danych Eurostatu w ciągu pierwszych 11 miesięcy 2022 r. wartość **dwustronnego handlu towarami między UE a Makau** wyniosła 1 147 mln EUR (wzrost o niespełna 1 % w stosunku do 2021 r.). Wywóz z UE do Makau, na który składały się głównie towary luksusowe, artykuły skórzane, odzież oraz

¹⁷ <https://macaudailytimes.com.mo/ho-iat-seng-to-fully-implement-spirit-of-national-congress-report.html>

zegarki i biżuteria, osiągnął wartość 1 100 mln EUR, czego wynikiem była nadwyżka handlowa w wysokości 1 053 mln EUR.

W 2021 r. UE pozostała czwartym co do wielkości źródłem inwestycji zagranicznych w Makau po Hongkongu, Chinach kontynentalnych i USA (z wyłączeniem centrów offshore). Według statystyki publicznej Makau w 2021 r. UE odpowiadała za 5,8 % wszystkich bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) (z wyłączeniem centrów offshore). Sama Portugalia odpowiadała za 88 % inwestycji UE w Specjalnym Regionie Administracyjnym. Według Eurostatu BIZ UE w Makau osiągnęły na koniec 2021 r. wartość 1,42 mld EUR¹⁸, natomiast wartość BIZ Makau w UE wyniosła 1,85 mld EUR.

¹⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/BOP_FDI6_GEO__custom_6643309/default/table?lang=en